

ท้วกอก บหอกอกและกล่าวสัร่างบหอก

ความสำคัญของท้วกอก

ท้วกอกทุกตัวของหนังตะลุงแม้จะมีลักษณะ "รูปเข้า ตัวกำ นามไม่เท่าระ" แต่เป็นท้วกน้ำหนาหล่ออยู่ในหนังตะลุง เป็นท้วกน้ำเส้นแหง เป็นท้วกน้ำที่ก่อตั้งให้ของคนดูและเป็นเอกลักษณ์ที่เก็บมาของหนังตะลุง

ท้วกอกบางท้วสร้างเอกลักษณ์และสร้างชื่อเสียงให้แก่นายหนังตะลุงเป็นอันมาก นายหนังตะลุงบางคนนำเอาชื่อท้วกอกมาทำท้ายชื่อของตนเป็นห้านองนานสัก斗ชนน์ และชาวบ้านเมืองเรียกชื่อท้วกอกทำท้ายชื่อนายหนังคนนั้น ๆ เช่น "ยายองหลาเป็นท้วกอกເອົາຂອງหนังຈวนพັງ" ชาวบ้านเรียกหนังຈวนว่า หนังຈวนเมืองหลา ยายสูกหนีเป็นท้วกอกເອົາຂອງหนังປ່ອງນគរຫວີ້ ชຽມນາຮັບ ชาวบ้านเรียกหนังປ່ອງว่า หนังປ່ອງຊູກຸນີ ยายເທິງเป็นท้วกอกເອົາຂອງหนังຂື່ສົງຈາ ชาวบ้านเรียกหนังຂື່ວ່າ หนังຂື່ເທິງ" เป็นตน¹ หนังตะลุงบางคุมະນີดือท้วกอก เป็นท้วกົກລົກຫົວໜ້າ เช่น "หนังຈັນຫວີແກ່ວນກຽງກີ່ຍົມນາຮັບດີວ່າยายຂວັງເມືອງເປັນເປົ້າທົ່ວກອົບໃຫຍ່ເນື່ອແສກເລື່ອງເຣີຍຮ່ອຍແລ້ວ รູບອືນ" ຈະຊູກເກີນເຫັນແພັງ ເຖິງສະກຳໃນການແພັດໂດໄປໃຫຍ່ ນາໄຫ ແກ່ງປ່ອງຢ້າຍຂວັງເມືອງຈະເກີນໄວ້ໃນຄຸງນໍາ ຂຶ່ງທັດເຍັ້ນເປັນທີເຫັນ ແລະຈະນຳທີ່ຕົວໄປພົມພາ ພອດອກເວລາໃຫ້ເຕີນທາງ ໝ້າງຢູ່ປະເທົ່ານີ້ຈະຫາກວິນຂ່າຍໄກ ກິນໆເຫັນຈະເຫັນໜີມາທັກເປັນຢູ່ປ່ອງຢ້າຍຂວັງເມືອງຫີ່ນີ້ໃໝ່ ຈະຫາຍານຮ່ອມແຮນຈານໃຫ້ການໄກຕົກລອພາ² ນໍ້ວ່າ "นายหนังตะลุงປັ້ງ ກະວັນທິເຊື່ອກັນວ່າເມືອງພັນເປັນຢູ່ປົກກົດຫົວໜ້າ ມີວິນຸ້າມສິນສູວູ້ ດ້າເກົ່ານີ້ອູ້ນູ້ຢູ່ຈົ່ວລະເມີກ ເຊັ່ນ ແຍື່ຍ້ຫີ່ຂ້ານຢູ່ປ່ອງ ອາຈໃຫ້ໄຫ້ໂຫຍດິງທາຍໄກ ຖຸກຮັງທີ່ແສກທົ່ວອນນໍາເຂົ້າຢູ່ປ່ອງເມືອງມານີກໄວ້ໄກສ້າງ" ฯລວ

¹ສ້ານັກງານຕິ່ງສັນຕິກຳ ເຊັ່ນ 3. ຄູ່ມືອງການສອນວິชาชົກສິ່ງສົມບະຫຼຸດ 2. 2523.

ໜ້າ 3.

²ພົກກົດ ພ່ຽນແກວ. "ທົ່ວກອກหนังตะลູງກັນຂາວກາກໄກ" ທັກສິນກົດ 2(1) 30 -

และกองท่ามีเงินสร้างห้องข้าวป่ามีหัวมีหาง เซี่ยงไฮ้ในภูมิภาค กิ่งก้านเรือก้าว "ตามรุป" ถึงเมืองนายหนึ่งจะเลิกใช้เเนรพอนออกแสดงก็จะถูกบังคับให้ไปประจำโรง ดำเนินมีจะเป็นอัมมกอด และเกิดโภชนาประการ"¹

ท้วกอกนอกจากจะแสดงหน้าอกแล้ว ท้วกอกยังเป็นผู้ที่สามารถรับใช้ทัวเรอ่อง เรื่อง ท้วกอกจึงมีบทบาทมากทั้งท่อการแสดงเรื่องและท่อการแสดงหนังตะลุง

ท้วกอกจึงเป็นทัวละคร เอกช่องหนังตะลุง

เอกลักษณ์ของท้วกอก

หนังตะลุงหมายเหตุ ๑ จะมีท้วกอกประมาณ 8 - 15 ทัว แต่ละทัวมีรูปร่างและนิสัย แตกต่างกัน แต่ทุกทัวจะพูดภาษาถิ่น มีลักษณะพูด สุ่ม เสียงแทรกทำกัน แต่เมื่อเป็นท้วกอกตัวเดียวกันไม่ว่าจะใด ก็จะนำไปแสดงจะทางรัฐบาลเอกลักษณ์เฉพาะทัวของท้วกอกนั้น ๆ ในเบื้องบน เคียวกันแซก ศูนย์เชิงจังท่องเที่ยวและฝึกเชิงทั่วไป เกิดความชำนาญ ถูกท่องความแบบ ฉบับจะเปิดเพี้ยนไปไม่ได้ ตั้งนั้น "ยอดทอง" ของหนังตะลุงทุกคณะจะคงแกะในรูปร่างหนาตา เนียนกัน นิรนาคใกล้เคียงกัน บูชาทุกคณะท้องปีกเฉียนเสียงของห้องในเพี้ยล่าเสียงอย่างเคียว กัน มีนิสัยพุทธิกรรมตามที่เคยมีมาทุกประการ นายหนังตะลุงจึงท่องส่วนวิญญาณของท้วกอก นั้น ๆ ความแบบฉบับที่นิยมและสืบทอดกันมาอย่างแย้ม เนียนและครบครัน

ประเภทของท้วกอก

ท้วกอกหนังตะลุงอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ท้วกอกหลัก เป็นท้วกอกที่หนังตะลุงทุกคณะนิยมใช้ท้วกอกหลักของหนังตะลุง ภาคปั่งทะวันออก คือ เหง หมูนุย ลีแก้ว ยอดทอง ชวัญเมือง ส่วนท้วกอกหลักของหนังตะลุง ปั่งทะวันออกที่เป็นทัวพิเศษ ซึ่งหนังปั่งนั้นทุกคณะจะขาดไม่ได้ คือ เนรพอน

¹ ลูกวังค์ พงศ์ไพบูลย์. "เนรพอน" ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ ๒.๔. ๒๕๒๙.

เลข 3. ๒๕๓๐. หน้า 1127.

2. หัวกอกรอง เป็นหัวกอกที่นิยมรองลงมา คือ尼ยมกันหลายครั้ง แก่ไม่กว้างช่วง เท่ารูปแรก ไห้แก่ สะพาน อินเดีย โถ หูน กรัง ปราบ คงรอก จันธง หูนเนื้อย คือ หัว เป็นคน

หัวกอกเหล่านี้ เมื่อเรียกกันจริงมักใช้คำว่า "อ้าย" (ซึ่งแสดงถึงความสนใจส่วนตัว)
นำหน้า เช่น อ้ายแห่ง อ้ายหูนย อ้ายโถ เป็นตน

ลักษณะของหัวกอก

หนังกระดูกหนาหนึ่ง ๆ จะมีรูปหนังประมาณ 150 - 200 ตัว มีหัวกระดูก มีช่อง เท่า กูก็เป็น ยักษ์มาร และรูปประกอบอื่น ๆ หนังกระดูกถือว่ารูปเหล่านี้เป็นหัวกอกที่ทางกัน การจัดเก็บข้อมูลใน แบบเก็บรูปปกติ การจัดกันหรือแขวนรูปไว้ในโรงชุมชนแสดงปกติ กองจัดเป็นพากวงล้ำค่าให้ถูกตาม ศักดิ์ เช่น ฤาษีหัวกอกสูงสุด ทองเงินไข้มนสุก รูปสัตว์เครื่องนานาเก็บไว้ทางลงแยกให้อยู่ในตู้ ไม่ เช่น แขวนรูปเทวากองอยู่เหนือศีรษะรูปป้ายธรรมะ เช่น ยักษ์ โจร ราช นางเบียน (นางกาชา นางสองชั้น) ทองปักวงไว้ชี้มือของนายหนัง รูปป้ายธรรมะไว้ทางขวาเหล่านี้เป็นคน

สำหรับรูปหัวกอกนั้นเมื่อดูกันว่า "เป็นรูปหัวหัวกอกสูงรองจากกระดูก พระอิศวร เทวาก และเจ้าเมืองลงไป แก่มีความสำคัญกว่า หัวพระ หัวนาง หรือเจ้าเมืองที่ขาดความธรรมะ"¹

รูปหัวกอกทางคุณยายหนังถือเป็นรูปหัวกอกศิลป์ มีการนิพงลง เที่ยหัว มีการเก็บหูรูราเป็น หิเศษ เช่น อ้ายเมืองของหนังทันหร์แก้ว นครศรีธรรมราช เมรพอนของนายหนังทางมังคลาภิเษก หัวของคุณยายหนัง เอี่ยมนนครศรีธรรมราช อ้ายสีแก้วของหนังช่า นครศรีธรรมราช และอ้ายสะหม้อ ของหนัง เอื่นลงชื่อ เป็นคน แฟหงนัยยะแทรกทางกันไปทางศรีหัวราชของหนังหมายนั้น ๆ

ลักษณะของหัวกอก

รูปหัวกอก "อาศัยเก้าจากคนจริงและจากลักษณะของธรรมชาติ เช่นช้างชนเข้า เงา หุ่นไม้ ก้อนเมฆ"² เมหหัวกอกจะมีรูปปีร่างอักษณะแทรกทางกันออกไป แทรกมีลักษณะร่วมกันมากประการ

¹ ลักษณะ พงศ์ไพบูลย์. "หัวกอกหนังกระดุง" ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ.

2529. เล่ม 3. 2530. หน้า 1257.

² สำนักงานศึกษาธิการ เช็ค 3. ผู้อุปการสอนวิชาชีวิชาหนังกระดุง 2. 2523.

หน้า 3.

ເຊັ່ນສ່ວນໃຫຍ່ຈະໄນ້ສ່ວນເລື້ອ ຮູ່ປ່າງພຶກຄົມພິກາຕີ ປົວຄໍາ ແນະແປກສ່ານາຮດເຄື່ອນໄຫວໄກ້ ເນື້ອ ປ່ລ່ອຍແຂນໃຫ້ຂອຍເບີຍກຽງຂ້ານານພື້ນຕົວ ປລາຍນິ້ນມີອະຍາວເລຍຮະກົມເຂົ້າອົມນາ ມັກດີອາວຸຫ
ພໍມ່ານ ພູກາະຫາດືນ ເປັນຕົ້ນ

ການທີ່ຂ່າຍວະນາງສ່ວນຂອງກົວກລກສ່ານາຮດເຄື່ອນໄຫວໄກ້ ຂ່າຍໃຫ້ການພາກຍົງແລະການເຮັດ
ກົວກລກນີ້ຂົວຫຼວາເມື່ອນຄນຈົງ ຈຳ ກົວກລກຈີ່ນມີລັກສະນະເນັ້ນແກກກ່າງຈາກກົວວິນ ຈຳ ເຊັ່ນ ກົວກະ
ກົວນາງ ເທຸກ ຍັກໆ ລາ ທີ່ສ່ວນເລື້ອ ຮູ່ປ່າງງານຄາມໄນ້ສ່ານາຮດເຄື່ອນໄຫວປາກທີ່ອແຂນຫັ້ງສອງ
ໄກ້ ເປັນຕົ້ນ

ອັນດັບເຫັນເຖິງກົວກລກນີ້ລັກສະນະພຶກຄົມພິກາຕີໄປຈາກຄນຫຼຽມຄາສຳນູ້ ຈຶ່ງນິຍົມເວີກ
ແລະຈັກປະເທດຫຼັງປົກກວາ "ຮູ່ປ່າງກາກ" ຕີອ່ານ່າເກລີຍກໜ້ອມໃໝ່ສ່ວຍງານ

ບໍ່ມ່າຫຍອງກົວກລກ

ບໍ່ມ່າຫຍອງກົວກລກອາຈແຍກກລາວໄກເປັນ 2 ຕັ້ນ ສໍາ ບໍ່ມ່າຫຍອງການແສກແລະບໍ່ມ່າຫຍອງ
ການວັນທີ່ມ່ານ

1. ບໍ່ມ່າຫຍອງການແສກ ກົວກລກນີ້ມ່ານຫຼາຍສໍາຄັນເທົ່ານີ້ປ່າງງູ້ ສຸບໄກ້ດັ່ງນີ້
 1.1 ທຳໃຫ້ຜູ້ອັນດັບເຫັນເກີດອາມມັນຕັ້ນ ເນື່ອຈາກຫັ້ງທະຊູງທອງແສກກາລັງກົນ ໃຊ້ເວລາ
ແສກນານແລະນັກແສກໄປຈົນກະທັ່ງສ່ວັງ ກາຣກະຫຸ້ນໃນໃຫ້ຜູ້ເນື້ອ ຈົ່ງໜັກ ຈຶ່ງເປັນເຮືອສໍາຄັນ
ນາຍຫັ້ງຈຶ່ງທອງຄອຍແຫຼກເຮືອງທຸກໃນໄຫ້ວ່າເຮົາກັນໃໝ່ກັກທຸກ ຈຶ່ງຈຳເປັນຄົ້ນມີກົວກລກອອກພາ
ຄອບສອກແຫຼກເຮີຍອາເກີຍທຸກລາກທຸກຄອນ ນາກທັ້ນເມືອງໃຫ້ກົວກລກເປັນຂ່ານາຫຍຸ່ເສົາ
ຈາກເຕີມປ່ານມີກົວກລກເປັນທີ່ເລີ່ມຕົກການ ຜາກນີ້ໃຫ້ກົວກລກເປັນພລຽບຄອຍຍົ່ວເບົາຫ້າຫາຍ ຈາກຮັກໃຫ້
ກົວກລກຄອຍຫຍອດຂີ້ແນະ ເປັນຕົ້ນ ໂຄນາກໃນແຫ່ງຈາກແຫ່ງກອນຈະມີກົວກລກເກີນກວ່າ 1 ກົວ
ເຫື່ອຈະໄຫ້ວັນກັນທີ່ເຂົ້າຮູ່ຖືກໃຫ້ສະກາດຢືນຂຶ້ນ ບູ້ໜັກຫັ້ງທະຊູງບາງຄນສົນໃຈກາຮອນມາກວ່າການ
ກຳເນີນເຮືອງ ຫັ້ງທະຊູງທຸກເກົ່າ ກີ່ອື່ນແໜ່ງນຸ່ມກົວກໃນໜາກ ກົວກເໝາະຈົ່ງທະ ແມ່ຍລົມຈໍາ ໄນ
ໜ່າຍໂສມາກນັກ ເປັນທີ່ພ້ອໃຫ້ອັນຜູ້ອັນທຸກເຫດຖຸກວັນ

- 1.2 ທຳໃຫ້ນັ້ນຫັ້ງສ່ານາຮດແສກທັນະທີວິທາກຍົງວິຈາຮນ໌ຂອ້າຍແບ່ງໄກສະກາກ
ຢືນຂຶ້ນ ເນື່ອຈາກພາງລົ່ງນາງອຍ່ານມີຜອກຮະຫັກທຸກລັ້ງໝາຍ ອູກຈຳກັກການແສກນຮຽນວິທາກຍົງວິຈາຮນ໌
ແກ່ ເປັນກວ່ານຫອງກາຮອງສັງກົນທີ່ໄກຮັ້ງທີ່ໄກຮັ້ງຍອດ ການຟ່ານີ້ຫັ້ງທະຊູງຈະໃຫ້ວິຊີແສກອອກ

ผ่านตัวกลก เป็นพื้นที่เล่นหินจริง หินก้อนใหญ่ออก หรือหินกรังโกรในตึกรังไปทาง งามอาบ่างรุนแรง สนองห้องความท้องการของนายหนังเงยและบุญชุม ทำให้ในเรื่องหนักกล้ายเป็นเรื่องเบา กรณีเช่นนี้ เคยมีนายหนังทะลุงบางคนถูกขั้มฟองรองฐานค่าใช้จ่ายที่ทำรุจุภานตัวกลก มีการสูดก็ทัน นายหนังทะลุงแกราตนไม่ได้บุก ตัวกลกเป็นบุญชุมให้นำตัวกลกไปขังแทน ในที่สุดนายหนังพยายามเข้าสู่ ลับห้องของตัวกลกหัวนั้นอีกเป็นเวลา 3 ปี นายหนังก็เข้าฟังพ่อครู 3 ปี ก่อนตัวกลกนั้นมาใช้ ตามเดิม และบอกเจ้าบุญชุมว่าหายหน้าไป 3 ปีเดิม เพราจะกิ่กุก

1.3 ทำให้นายหนังได้บุกหนีอยู่ไปค้ายในตัว เนื่องจากการแสดงหนังทะลุง แต่ละครั้งทองใช้เวลาท่อเนื่องกันหลายชั่วโมง การทำเนินเรื่องอย่างเป็นกิจจะลักษณะทำให้ใน นายหนังเห็นอยามาก เพราจะต้องกิ่กกลอนม้ำง กิ่กบนหนานบ้าง เรื่องก์ทำเนินไปเร็วเกินควร ต้องใช้เรื่องยาฯ ยากแก่การบุกเรื่องและกล่ึกลายเหตุการณ์ จึงใช้ตัวกลกแพร่มากๆ เพราจะสามารถถึงเรื่องได้เช้านาแพราก็ได้ เมื่อเรียกเสียงมาให้ครั้งหนึ่ง นายหนังก็ได้บุก พักผ่อนไปในตัว หรือเมื่อจะกลกต่อเนื่องไปก็ไม่เคร่งเครียกเพื่อถนัดการทำเนินเรื่อง

1.4 ทำให้การเข้าหนังทะลุงมีหลากหลายลักษณะและเป็นศิลปะที่คงอยู่ได้ เนื่องจาก ตัวกลกหนังทะลุงมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกัน มีลักษณะการบุก นำเสียง กิริยาทางหางและนิสัยบิ๊ก แปลกกัน ทำให้ลักษณะการเข้า กิ่ก การสัมบทนาเมื่อสายลักษณะ บุญชุมจึงไม่เบื่องบาย แม้ถูกกฎหมายเรื่อง คุณครูก์สูกุกความและที่สำคัญยิ่งก็คือตัวกลกช่วยในการแสดงหนังทะลุงเข้าถึงจิตใจของคนถูกทุก เพศทุกวัย สามารถถึงเหตุการณ์เฉพาะหน้าหรือสภาพความเป็นจริงของสังคมที่เป็นเมืองชนมายาส ไม่หมายหาของตัวกลกให้ถูกเรื่องทุกช่วงตอน หนังทะลุงจึงเป็นสื่อเรื่องนานาที่ความสมบูรณ์ทันสมัย เสมอ จันเป็นลักษณะสำคัญที่ช่วยให้ศิลปะการเข้าหนังทะลุงของภาคใต้คงอยู่ได้

การ เสนอชุดกลกของหนังทะลุงบางคบะนอจากจะใช้ตัวกลกเป็นสื่อ อาจจะใช้ตัวสำคัญ เช่น เจ้าเมืองนางเมือง เป็นตัวกลก ก็ในกรณีเช่นนี้ เรียกันว่า "กลกถูปใหญ่" ส่วนการทดลอง ใช้ตัวกลกโดยตรง เรียกันว่า "กลกถูปกลาง" หรืออาจจะใช้ด่านทุกต่อ (เจนฤทธิ์เชิง) หรือยก บ่าฯ บอฯ เป็นตัวกลกเป็น

¹ ลูกชิ้งท์ พงษ์ไพบูลย์. "ตัวกลกหนังทะลุง" ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529. เล่ม 3. 2530. หน้า 1256.

2. บหมายท่านวัฒนธรรม การที่ชาวบ้านเชื่อถือทุกอย่างเป็นพิเศษ นอกรากจะเป็นเท่าไรทุกอย่างให้คนดูเกิดความมีชัยไปทางแล้ว หากพิจารณาจะเห็นว่าบัญชีเหตุผลที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่ง ก็คือทุกอย่าง ๆ นี้ลักษณะอย่างที่สืบทอดกันมาเป็นชาวบ้านมากกว่า เชน บัวพารณ์ ประวัติความเป็นมา รูปปรางหน้าตา อักษรและนิสัย การศึกษา คำนิยม การประกอบอาชีพ เป็นตน ถึงกับมีการกล่าวกันทั่วไปว่า "ทุกอย่างหนังตะลุงเป็นทุกแผนของชาวบ้าน ภาคใต้"¹

ทุกอย่างหนังตะลุงจึงมีบทบาททางท่านวัฒนธรรมสอดประสานกับบทบาทการแสดง ทุกอย่างเป็นแหล่งบันเทิงและสืบทอดความเชื่อถือมาต่อเนื่องมาต่อเนื่อง ท่านความเชื่อ ภาษา ศิลปะ การแต่งกาย การศึกษา การประกอบอาชีพ และวัฒนธรรมด้านการละเล่นเป็นตน

ทุกอย่างหนังตะลุงเป็นแหล่งบันเทิง

ทุกอย่างหนังตะลุงเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายตามที่ปรากฏในเอกสาร มีดังนี้

1. กรัง (กลัง อายกัง อายกัง) ในทราบประวัติความเป็นมา รูปปรางบัญชามงคล ล่างคราบมังคล ขอบปัลลวยน์เป็นรุ่งเรือง บุ้งย้าปัลลวยชัย ในส่วนเดียว เป็นคนตัวโตก มีโรคคันเรื้อรังประจำตัว เป็นโรคในร่มเผ่า ชุมชนเมืองอุตรดิตถ์ ภาค กลาง เกาะ อุบลราชธานี เมืองอุบลราชธานี ใจกลางเมืองเชียงใหม่ เก่าแก่ และความประหมา疼ก่อนเริ่ม บังถูกก้มบูญชัยกิ่งเกาหนัง หนังปรางเส้นไปหั้งตัว ทุกๆ จำพวกไม่เคยเป็นเคราะห์ร้ายทั้งน้อย ใหญ่ในกรุงศรีสัพดา ฯ อายกังอาเจ้า ใจผิดเป็นอย่างอื่น อาจแปลความและปฏิบูรณ์ไปคนละเรื่อง จึงทำให้หลอกไว้ในง่วงหนึ่ง²

2. แก้วญ (อายกังแก้ว) เป็นทุกอย่างประจำช่วงหนังเกล้าน้อย อาเกอ เชียรในญ จังหวัดนครศรีธรรมราช รูปปรางลักษณะอ้วนจม่ำ เป็นมะขามชื่อเดียว ปากกว้าง กล้ำยิก จึงเรียกว่า "แก้วญ" อุบัติเป็นคนร่าเริง สนุกสนาน หะเส้นหันคน ภูมิเสียง อยู่ในลักษณะ เพื่อนกูนุกอยขอทอง

¹ พลศักดิ์ พรมแก้ว. "ทุกอย่างหนังตะลุงเป็นชาวภาคใต้", ทักษิณค์ 2(1)

30 - 34. เนชายน - มิถุนายน 2528.

² สุริวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. "กรัง : ทุกอย่างหนังตะลุง" ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529. เล่ม 1. 2530. หน้า 43.

3. ชั้นเมือง (อ้ายชั้นเมือง ช้ายเมือง)

ประวัติความเป็นมา ในทราบประวัติความเป็นมา มักออกกฎหมายระงับชั้นเมือง แม้ถืออาณาพุทธ สร้างสะพานอัมพ์ถืออาณาอิสลม สร้างมาชั้นเมืองจะห้ามนำทุกอย่างไปออก ประจำเมืองและโฆษณาประชาช่องหนังทะลุงห้ามนำที่เป็นทุบตันออกเรื่อง

รูปปรางค์จักษุ ผอมบาง ก้อนหางเกี้ย บัวคำ หัวเดือนเมฆหิรัญ หมู่ไทยรา ปลายแหลมเชิง ปากกว้าง ทางขาว หน้าหากลายแพะ พุ่มไยาน กันเชิงอน ปลายนิ้วช้าง ช่วย เหราเป็นฤกษะราศ

การแต่งกาย ไม่สวมเสื้อ บุ้งผ้าทำห้อนเดียว เดินทุกอย่างผ้าขาวมา แทบทุก ทางคมะทำเป็นคาดเข็มขัดหนังอย่าง hairy

นิสัย เป็นคนมีอารมณ์เบือกเงินหนักแน่น สุกุม เอกงานเอกสาร มีความมื้อสักปี สุจริตแคบทางครั้งก์เป็นคนเจ้ายศเจ้าย่าง ชั้นเมืองของหนังทะลุงทางคมะมีนิสัยทำงอกไป เป็นคนอกใจง่าย ที่ง่าย ชอบออกอ่อนให้บุ้นช่องสาร ชอบทำกันเป็นคู่ในบางโอกาส

ลีลาการพูด โภยกติจະพูดจากานนกนนนชักด้อยชักคำ แทบทุกงานคมะพูดรา ขอกราบมักรังสรรค์ความวิทกันวูลและที่ง่าย

โดยปกตินิสัยและลีลาการพูดของชั้นเมืองที่ใช้ส่วนบทบาทเป็นทุบตันเรื่องกันที่ใช้เป็นทุกคลิกในเรื่องมักจะแทรกทำกันเป็นคนละคน กล่าวกือเมื่อเป็นทุบตันเรื่องจะไม่มีสัย ให้ ๆ ที่เป็นไปในทางบกพร่องอย่างที่กล่าวมาแล้ว¹

4. แข้ง (อ้ายแข้ง) เป็นทุกคลิกหัมกินเส้ง น้ำนม่าพัน จำเรอระโนก จังหวัดสังขลา กิรากะบูปชื่น เพื่อให้ถูกมักรักษา

แข้งนี้รูปปรางค์เล็ก อวนเที้ยแบบเด็ก ๆ หมุกเชิงพุงไบ กันเชิง ไม่สวมเสื้อ นุ่งกางเกงขาสั้น ถือช้อน บุกถูกกระพรุน ปกติอยู่กับดูดี เป็นที่เลี้ยงคิบบ์สาว ๆ ของดูดี ชอบขับน้ำหนังทะลุงถูก ๆ บิก ๆ ลีลาการพูด พูดเร็วออกเสียงไม่ชัดเจน เค้าหักพูด

¹ ลุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. "ชั้นเมือง" ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ.

5. คงรอต (ยายคงรอต) ในทราบประวัติความเป็นมา คงรอตเห็นหาดและนิสัยคล้าย ๆ ของทอง หน้าหัก หน้ายากบึ้งและกว้าง ชูนุกแหลมชีวิต หลังค้ออุ้ม บุ้งผ้าลายทางมากถูก มักนิ่มเข้าร้าวมาหากันฯ ในส่วนเสื้อ มีนิลับซับคุบๆ โว้อวาก

6. ครูชิง (ยายครูชิง) เป็นตัวคลอกที่หนังเกี้ยม บ้านนาข้าวเสีย จังหวัดกรัง เป็นผู้คิดค้นปัจจุบันนี้นั้น ครูชิงเกิดจากจินตนาการ ลักษณะรูปร่างเป็นคนผิวขาวสูงโปรด หัวเร็วหนาม บุ้งผ้าถุง ในส่วนเสื้อ ตื้อพาราคามยาวยเป็นอาวุธ เป็นคนไม่เคยเต็มเท็ง ไม่ไก เป็นครูแท้จริงให้ชาวบ้านเรียกคนเองว่าครู เป็นคนม้ายอ ช่วยเหลือชาวบ้าน จึงมักอยู่ฝ่ายนางเอก ลีลา การพูด จะพูดคิดหักอกันเป็นประจำโดยค่ายฯ ข้อความไม่เคยไก และชอบพูดเป็นกลอนถูก ๆ นิก ๆ

7. จันจ่อง (ยายจันจ่อง) เป็นตัวคลอกหนังตะลุงตัวหนึ่ง ตามประวัติความเป็น คนจริงฯ ที่มาจากการเมืองจัน นิอารีพชาญน้ำชา ผู้ราชการไทยในรัชกาลปูร่วงอยู่สูง เป็นคนอยู่โกร หลังโภนนิกฯ บุ้งกาง เก่งชาภัย ชาหนึ่งปล่อย ชาหนึ่งพยักกลับเข้ามา หัวมีหาง เป็น มือถือกล้อง ยาสูบแบบคนจันทิคืน

ยายจันจ่อง มีนิลับเป็นคนเชื้อสักดิ์ มีความก้าวหน้าสูง ขยันขันแข็ง แบบคนจันทัวไป แท้จริงนั้น มักโกรังงายหายเร็ว ผู้ราชการไปทรงนาไม่เกรงใจให้ ไม่สนใจการเมือง สนใจ แท้จริงการทำนาหาภิน บางครั้งก็พำเพื่อเป็นตัวคลอกให้มักรู้ตัวคลอกอื่นฯ หยอกล้อและถูกหลอก ลงเป็นประจำ

ลือการพูด พูดเร็ว พูดสำเนียงไทยในรัชแบบคนจันพูดให้

8. ชาม (ยายชาม) ในทราบประวัติความเป็นมา มักออกครุกับยายกูนหรือยายพาน หรือออกเป็นเสนาชองฝ่ายยักษ์

ยายชาม มีรูปร่างลักษณะลักษณะ ชูนุกยางวน ใบหน้าใหญ่ กันงอน พุงย้อย สะโพกหุ่น ผิวคำ หัวล้าน ในส่วนเสื้อ บุ้งผ้าขาวมา แล้วใช้ยาขาวมาเคียนสะเอว เห็นแก่กัน ชุมกินและกินอุ ใจเย็น ในช่องหาเรื่องคนอื่น ตามีเรื่องราวสูรนักจะยอมแพ้หรือชักไปสู่เรื่อง อกกเสีย ชุมประชุมสอพลอ มักพูดโว้อวาก เพื่อเจาะ ขัมนาหาเรื่องกิน

9. เมรพ่อน (เมรพาร ยายเมรพ่อน) เป็นตัวคลอก นิยมกันในกลุ่มนหังตะลุงนั้น ตะลุงตก เช่น ภูเก็ต พังงา ระนอง เป็นตัวสำคัญมากแห่งละหมาดจะขาดเสียไว้ ก็จะเป็นตัว ศักดิ์สิทธิ์ประจำโรงมักออกครุกับเสียแก้ว

ประวัติความเป็นมา เชื่อกันว่า เนินที่เป็นคนที่เกิดจากไส้เดือน มีพระอานัน্দไว้ เวลาพ่นคราฟุนชันจากแก่นไม้ขันหนัน เกิดและเติบโตจากวัดเรียงกร้า เมรพอน (พร) มีอิทธิพลที่พิเศษ เห็นอนาคตส่วนมุ่ง คงกระพันชาตรี สามารถดูดองหนทางทั่วไป ท่านนายหนังพรอยชารวญเก็ง ไปได้คุ้ปเมรพอนมาจากแก่นไกล จากนั้นทำให้หนังตะลุงของนายพรอยมีชื่อเลียงโถงดังนี้ นิพักติ หนังตะลุงหมายอน ๆ ในคระภูดหนังพรอยพากแภะรูปเมรพอนชื่นใช้กันแพร่หลายและนิยมกันทั่วไปทางฝั่งตะวันตก

รูปร่างลักษณะ ร่างสูงใหญ่ ลำสัน หมูยกนิยามคล้ายรูป "อ้ายพูน" ของหนังตะลุงฝั่งตะวันออก

การแต่งกาย ส่วนมากengชายชาวทรงหลุม ๆ เกินหุ่งหราข้าวนา ใน ส่วนเสื้อ ทรงผ้าลินเกรียนเอวนเรียมไปช้างหนาน

นิสัย เป็นคนจริงจัง ภูกน้อย ภูเขาไม่สับปвлบแทรกคลอก รักสุก ใจมักเลวน กอกอยู่กับบรรดาเพื่อน ๆ ชอบเอานือเลียนหาไก่ปีก และเลียนเสียงไกขัน ภูเขาไม่เงง จิงในชื่อไม่ทราบมีไคร เพราแมกสูเชาไม่ไก เห็นสูหูยังคงตัวเปล่า ๆ แมกคอกและดูเลียนแท้ไม่มีสับทางเจ้าชู้ เมื่อไกรแมกสูจริง แทชขอการทดสอบความมือเปล่า ซอก ศอก ไม่ชอบ การใช้อาวุธ ชวยหยดเหลี่ยนเพื่อน ๆ ทะเลกัน

ลีลาการมภูก ภูกเสียงเหมือนเครื่องไม้ชักก่อ คล้ายกับเครื่องหัคกุ๊ก

10. คุเหوا (อ้ายเหوا) คงเลียนแบบมาจากรูปปานหลอด (คล้ายปลาไหล) หัวยันแหลม ใบมีเสี้ยน รูปร่างผอมโง่ ไม่ส่วนเสื้อ นุ่งกางเกงชายหาด ขาหนา เคลื่อนไหวได้ ลิ้อหวานเป็นอาวุธ ภูกเสียงเล็กแหลมคล้ายเสียงนกคุเหوا เป็นคนกะล่อน น้ำตกแงะโง่ เพื่อนกุญแจอวนนุช

11. ติก (อ้ายติก) ในทราบประวัติความเป็นมา รูปร่างหน้าตาคล้ายตัวกลาชอง รายังเสียงพื้นเมืองไว้ (คำว่า "ไว้" ภาษาสามัญแปลว่าเบิก) สันนิษฐานว่าคงเลียนแบบ คนพุทธจากอุอุ เพราะเป็นริศกีคงษุก ชูกอกในนี้ รินเปี๊ปายาวแบบปากเบึก พุงโย กันเชือดสูง นุ่งผ้าโ Jorge เป็น ไม่ส่วนเสื้อ มีช้ำยังดือกระชา เป็นมักลง ช่วยยอ นักทำหน้าที่เป็นทหาร

¹ ลูกิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. "เมรพอน" ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ.2529.

ของฝ่ายบัณฑิตประจําเมืองแขก มีนิสัยคนช่างเกเร ตันทูรัง มีมุขอยเรื่องปากและจนูก
ไกรพูดเรื่องเป้าหรือชนูกจะโกรธ เป็นเพื่อนคู่กันอ้ายปราน

12. คำน้า (อ้ายคำน้า) มีประวัติว่าเลียนแบบนาจากนายค่า ชาวจังหวัดพะลุง
รูปปรางลักษณะอัปลักษณ์ หัวล้าน ชูยกขาว ในส่วนเสื้อ นุ่งผ้าโงกรະเนน ชุมภูค่าวคนนี้
โดยใช้คำพูดที่มีความหมายไปคนละทาง เพื่อนคู่กันอยาดของ

13. เทบักซ์ (บักซ์ฯ บอฯ บักซ์ฯ) เป็นตัวตลกฝ่ายบักซ์ ไม่ทราบประวัติ
ความเป็นมา สันนิษฐานว่าคงໄคเคนماจากความพิกลพิการของคนในสังคม ผสมกับจินตนาการ
ของนายหนังแท้คนที่เกี่ยวข้องบักซ์มาผิดสันกันเป็นตัวเทบักซ์ขึ้น เทบักซ์ของหนังตะลุง
แท้จะหมายถึงแทกต่างกันไปอย่างคนช่างอิสระ แทกนี้ลักษณะรวมกรังกันคือเป็นบักซ์ฯ บอฯ
เสียงหวานทึ่งความคิด อารมณ์ การกินอุบัติ กิจกิริยาและรูปปรางหน้าตา

แทนบักซ์มักจะเป็นบักซ์ป่า มีแหงบักซ์ (บักซ์หัวเมีย) และบักซ่า (บักซ์หัวผู้)
มักนุ่งในไม้ ในส่วนเสื้อ แท้อาจส่วนมากลั่ยกระถูกสักว เปลือยห้อยบน ตัว เป็นบักซ์จะเห็นเท้าซัก
รูปปรางหนาหากาเนกนากลัว มักแยกเขี้ยวบึงพันอย่างประเจิดประเจ้อ มีพฤติกรรมที่หยาบ
กระหึ่ง หื่นกระหาย อุญป่าล่าลักว เป็นอาหาร มีกะบองหรือชานเป็นอาวุธ มีพฤติกรรมที่น่า
หัวเราะหลายประการ

บทหลักของแทนบักซ์มักจะเป็นเมหันนาภกาวนหเทรา

14. ໂດ (อ้ายໂດ) ໄคเคนماจากคนจีเมี้ยนา ชาวพังบัว อำเภอสะทิงพระ
จังหวัดสังขละ รูปปรางเตี้ย ลำต้น ไว้เปีย หัวหลิมเล็ก ทาโกรดลน ปากกว้าง ริมฝีปากกลาง
เม้มเข้าในส่วนห้องถังอกใหญ่ แทห้องไม้ไผ่ นุ่งกางเกงคลอกชา ถือมีขังทองเป็นอาวุธ นิสัย
รักษาไม่สูดคุณ โกรธใครไม่เป็น ชอบร้องรำทำเพลง เป็นคนที่เห็นแก่กัน สนใจทุกทาง
รักกันมากสุด เรื่องกิน ชนไช่เอว่า ໂດหั้งกินหั้งขอกหักหอบเวิน (หั้งกินหั้งขอแต่งคอกหักหอบเวิน
อีก)

15. ห้องช้าง (อ้ายห้องช้าง) เป็นชาวอ่าเภนาที่ จังหวัดสังขละ รูปปรางสูงใหญ่
ชนูกโคงคล้ายชนูกแซกป่าหาน สวมเสื้อแขนสั้น มีกระดุมเม็กใหญ่ นุ่งกางเกงขายาว หัวและเท้า
คล้ายช้าง เป็นคนหัวใจร้าย มีนิสัยโงงบาง ชวนบากซาก ไม่กลัวใคร ชุมภูค่าวหันเมือง
สาเนียงห้องตัน เช่น จะโระ (ซึ่หรือ อัปลักษณ์) ขั้นนอราย (ขันทราย) หันฉะเบี้ยนห้อหาร
(รื้นหะเบี้ยนหาร) มีมุขอยไกรพูดเรื่องช้างมักจะไม่พอใช้ โกรธใครแล้วมักใช้เห้ากระซิบ

16. เท่ง (อ้ายเทง) เป็นตัวหลักซึ่งหนังทุกภาคมีประจาร์โกรและทุกภาคส่วนลักษณะนิสัย ลักษณะรูปสักเป็นลักษณะเดียวกัน มักออกเป็นตัวเสนาครุณหనุบุย

ประวัติความเป็นมา เชื่อกันว่าเป็นตัวหลักที่ถูกปราบลงลักษณะและนิสัยมาจากการชิง ชื่อชิง อัญมณีนฤทธิ์ อาภอสะทิงพระ จังหวัดสงขลา มีอาชีพทำนาต่อไปนัก ทำกระเบน และรุนแรงฝ่ายให้บรรยายทำกุ้งสมชาย

ญี่ปุ่นร่างลักษณะ บอมบาม สูงโย่ง ห้อมมนยากร้าวหอนจาง ผิวค่า หัวเด็ก ตามหอยเป็นปะยอมหะส่วนหอยหอย ฉุกๆ โถ อาชาร์โถ ปากกว้าง หน้าตาพิกัดคล้ายนก กระยัง หรือหัวกุ้งแกะ มือเคลื่อนไหวไว้หึ้ง 2 ข้าง นิ้วมือข้างซ้ายกำลังวน ๆ นิ้วมือข้างขวาเม้มือ งอนหงิกเป็นวงเข้าหากัน ส่วนมือข้างขวาเหลือเพียงนิ้วหัวเที่ยงนิ้วเที่ยว ญี่ปุ่นคล้ายอวัยวะเพศของผู้ชาย หันนี้เราะเป็นคุกคะราชานาแท๊เด็ฯ และมักใช้มือหึ้ง 2 ข้าง ทำทางคามญี่ปุ่น แผนด้อยค่าอย่างที่เรียกันเป็นภาษาอันว่า "ฉบ์โซลก"

การแต่งกาย ในส่วนเสื้อ บุ้งบ้า索ร์ ลายทากามกรุกช้า-ค่า เก็บนุ่งกัยบ้า ขาวม้า เทมมีพื้นเมือง ชื่อเรียกว่า "อ้ายคลา" ในส่วนรองเท้า

นิสัย เป็นคนหลอกคนอง ชอบชังงาย บุหะอุไม่กลัวคน ชอบล้อเลียนเพื่อน มีความฉลาดแฝงในทางโลกส แคมบงครั้งกัฟูกอล้อย ๆ มักทำตีเหลวชบูร์สาห์มเทือนแท้ใจจริงไม่เป็นเช่นนั้น ใจท้าว่ากันในโกรธ แคมกัยอุนกลับ ชอบทำว่าเช้งงาย ๆ และอยู่ช้างจะบ่ายอ

ลักษณะรูปสัก พูดๆ ๆ แท้ไม่ซักค่า ชอบสบถว่า ห่าเสือก นางพรั้งพูดโงยงยังแบบชวนผ่าซาก ไม่เกรงใจใคร จะทำว่าใครไม่ยังคิด เมื่อพลังผิดนักท้าวเอง ชอบชั่บกลอนหนังตะลุง โน้นรา ชอบทำห้าห้างประกอบยกกำเนิดและช่องหนาครุณหนา¹

17. ปราน (อ้ายปราน) ในหวานประวัติความเป็นมา มักออกเป็นหารของฝ่ายยักษ์

อ้ายปรานเป็นคนห้วยกเป็นรากศักดิ์ทางชนเผ่ากุญแจจังหวัดอุบลราชธานี ท่อน ๆ จิมภัลล์ล้อเลียนเสียงและเป็นเหตุให้เหล่ากัน บุ้งกังเงงชาสัน ในส่วนเสื้อ กัคบมสัน หัวแสง กางม นือดีหัวช้างหนึ่ง ถือกระจาดช้างหนึ่ง เป็นคนเจ้าสรวย ชอบแหกกาย เป็นห่วงทรงผู

¹ สุริวงศ์ พงษ์ไพบูลย์. "เท่ง" ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529.

ปั่งกวางอื่นๆ นักหยุดหยุดทำงานเพื่อเยี่ยหัวเมืองแห่งหน้า เมืองนราภัย บางครั้งทองหยุดหัวเมืองแล้วรับกันท่อ แทไม่เป็นคนเจ้าชู้ เผาระสูนใจว่า เองมากกว่าคนอื่น

18. พุ่น (อายพุ่น) เขายกมาจากคนกินกระ吝กระกราม รูปทรงหน้าตาคล้าย
อายแก้ว ขอบฟูกันเรื่องกิน ขี้จากไม่สู้ใคร แห่มักพูดสอนในขณะที่คนอื่น ๆ กำลังปรึกษาหารือ
เรื่องสำคัญ เขายกมือขึ้นไว้เรื่องเสีย

19. ພູນ (ຂ້າຍພູນ) ໃນທຽມປະວັດຄວາມເປັນເພາ ສັນນິຫຼານວ່າກັງໄກ້ເກີນາຈາກ
ຜູ້ໃໝ່ນັບນານກຳໃກນທຶນ ຮູ່ປ່າງສູງໃໝ່ ດີວ່າດໍາ ຜູ້ກຍາກຄ້າຍກະຂອງເກົ່າມະຫວ້າ ນ້ຳລັມເປັນ
ເປັນກະຮູ່ຈຸກສູງອຸໝາກລາງໜ້າ ທຸ່ານໂຍບອຍບານ ຖະໂທກໃໝ່ຂ່າວິກັ້ນ ຈຶ່ງດູກຈຸດວ່າ ລັ້ງຄົກເນື່ອນ
ເຫຼັກພູນ ນຸ່ງພາໄຈກະເບີນ ໃນມີລາກຄາຍ ຂອບໂອວັກເຫຍີຕ ຂັບຂູ້ທະກອບຜູ້ອຸ່ນ ແກ່ມາຖຸແນ
ຂ້າລາກ ສ່ວນມາກຈະຮັບໜາກເປັນເສັນປະຈໍາເນື່ອງຍັ້ນແລະມັກທ່ານໍາທີ່ເປົ້າປະກຸງ ພູກເລີຍ
ໃໝ່ຮາ ງ່າຍພູນ

20. ข้อพ้อง (อ้ายยอดอง อ้ายทอง) เป็นทัวตอกสำคัญของหนังตะลุงเป็นเพื่อน คู่กับลีแก้ว เชื่อกันว่า เป็นทัวตอกที่จำลองลักษณะและออกนิสัยมาจากการจริง ซึ่งทางท่านว่าเป็น หวานกรี๊ดรัมราช บางท่านว่าเป็นหวานบ้านหรือชัย อ่าເກົ່ວສົງກະ ຈັງຫວັດສົງຊາ ແພນາ ກະແສວ່າເປັນຫາຈັງຫວັດທຸລູງ ຮັມການມາວ່າຖານກົງໄປການລັບພະຫອງຕື່ນິຍົມ ເປັນຫົ່ວສັງເກດ ວ່າ ข้อพ้องมีลักษณะคล้ายกับทัวตอกของหนังชาวที่เรียกว่า สະມາກ (Semar) ซึ่งเป็น ทัวແທນของมนุษยชาติ แต่ลักษณะนิสัยของสະມາກล้วนໄປคล้ายคลึงกัน สີແກນາກກວາຈະຄລາຍກົມ ຍອດอง

ອັນເປັນຫົ່າສັງເກວ່າກົວທົກຍອດທອງແລະສືກ້າ ເບີ້ກົວທົກທີ່ມີມານານເກົາແກ້
ກົວທົກອອິນໆ ແລະຮູ້ຈັກກັນພິເພດໝາຍໜອ ກົມໜັງກະຊຸງ

บอกร่องมีรูปร่างอวาน คำ ล่า เทบ กันงอน หุงโดย หลังเกี้ยงค่าย มีโน่นก่อ
มือหั้ง 2 ข้าง เกี่ยวให้ไว สามารถดักปลาในริมน้ำปากล่างชั้นชั้นและลงไก่เข่นเดียว กับ
ตัวกอกอัน ๆ ปลาริบกางยันยาวออกพอด ๆ กับปลายหมูก หม้ายกออกลายพวงเงาะ หน้าตา
คล้ายสุนหัวของจระเข้ ไม่สูบเสือ บุ้งผ้า ใจกระเบนลายคาดมากรุก หรือช่องบางครั้งเป็น
ษากลายไทย เก็บมีดกาวิช เป็นประจ่า สวนตัวกิจชีพน้อยนอยู่ในเมือง เท้าเปลือย เป็นคนชรา โ้อวาก
คุยโว แท้ใจจริงเป็นคนชีชาต เป็นคนเจ้าชู้ชู้ขออยู่ใกล้บูพยัง ทุกๆ งานเหลาและ ชุมชนบูรุณและ

ยกคนเง้งหังเป็นคนม้ายอ ไกรขอเป็นอาสาจันต์ท้าย ชุมรับใช้และกิคามผู้ชูปิง เป็นยุคคล
ประภานายว่าซ้ำชาพอย และหน้ายาณเกิดเป็นล้านวนว่า "ชายอพทองนาย" เป็นคน
ในสุกนจริง มักชอบทำรายแล้ววิ่งหนีไปพิงคนอื่น

ข้อพหองพูกเสียงดัง แสดงความโถหัง กระโซกโซกอาภ พูกแบบเน้นกอพูก
เน้นเสียงหุกพหางค์ แก่เสียงมักแยงสั่นอยู่ในลำคอ พูกแบบบาน้ำลาย มักสอคและเสือกไม่เสือกที่
มักพูดออกเรื่องและมักบ่นกวนใจ กิจยาถูกยกยอ และมักเอօอไปกับเจ้านายเพื่อเอาใจไว้ก่อน
พูกความมักษาหลักการและเหตุผล แยกบางครั้งมีกรรมคุณคาย แท่นว่าเป็นไปโดยมั่งเอัญมาภกว่า
เกิดจากลิมปูน้ำที่แท้จริง มักพูดซักคอกอญลีกล้า โภภิชัตทุรังในท่อนทันแล้วยอมจ้านนในที่สุด¹

21. ฤษีเช้ง (ฤษีหง เช้ง) เป็นฤษีทุศิล เป็นท้าวคลกที่ได้เค้ามารากนักภรา
ทุศิล ปฏิบัติคสมม เพศ ลุ่มหลงพยายามมุช กินเหล้าเมยา คอยชวยเหลือพากพาลเกเร นางหี
เรียกชื่อพิเศษออกไปตามพุทธิกรรมที่เก็นซัก เช่น ฤษีนกกรง (ชุมทอนก) ฤษีสุกหี อุษี
หงสุก (รักสุกบันเทิงร้องรำทำเพลง) ฤษีเมา (กินเหล้าเมยา ถือขวากเหลาแทนศาลปัตร)

ฤษีหง เช้งมีรูปร่างและพฤติกรรมไม่น่ารักหลา อาจจะฟุ่งป่อง สะตือรุ่น หลัง
โภน มือหนึ่งถือขวากเหลา มือหนึ่งถือข้องกุญชา นุ่งลงบนหัวกัง ไม่หนีจิ้ง สรุมดูบประคำหน้าท่า
เจ้าเลน ชูหูกุน ปากกว้าง ทุศิล ชุมทอนก ก็ปล่า ชนไก่ ชนวัว กินเหล้าเมยา ทำเสน
กลุกคลื่นเสพเมตุนกแมมายเมี้ย

นอกจากจะเป็นท้าวคลกที่ดูแลเรียนคนแบบที่อยู่ในกรอบของนักบุญแล้ว ฤษี
หง เช้งยังเป็นท้าวคลกที่มีคุณค่าทางศิลปะการแสดง คือเป็นท้าวละกรที่สร้างสรรค์ความงาม
ทำให้บุญเกิดการเบรี่ยมเที่ยม รู้จักเข้าใจนักบุญมากยิ่งขึ้น

22. สุกหึง (อ้ายลูกหึง) เป็นท้าวคลกที่หันกินเส้ง บ้านฝ่ากหุน อำเภอโนก
จังหวัดสังขลา คิรากะชี้เมยาเป็นท้าวคลกประจารามะ

บุกฉิกลักษณะ เป็นคนท้าวเล็กหลังก้ม เป็นเด็กจีน อายุประมาณ 8 ขวบ
ผูกผนบเปียวยาวมากถึงสะเอว ชูหูกันลม ไม่ส่วนเสื้อ มีช่วนเป็นอาวุธประจำกาย ลีลาการพูด
พูดชา ๆ ยานค้าง เสียงเล็ก มักออกกุญแจซึ้ง มักอยู่ฝ่ายนางเอก

¹ สุริวงศ์ พงษ์ไพบูลย์. "ข้อพหอง" ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ.2529.

ประวัติความเป็นมา เจ้ากันว่าครัวหนึ่งหนังกินเส้งเดินทางไปแสวงหันทาง
ปั้งสังขลา เห็นเด็กชนทัวเล็ก ๆ บูกยมเปียเล่นอยู่กับเพื่อน ๆ มีลักษณะแพลง หลังคาม หมูก
แหลม ทูดเสียงยานกลาง ในส่วนเชือข้า หนังกินเส้งเห็นเข้าเกิดชัยใจ จึงนำเคร้าไปตักเป็นรูป
ทัวคลอกประจ่าอมตะ ท่อนานินายหนังหลายตอนน้ำไปเป็นทัวคลอกประจ่าอมตะควาย เช่นหนังภินมาน
ป่านบน จังหวัดพัทลุง หนังอินมานาสหัน จังหวัดสังขลา หนังละมูลศิลป์ อ่าเภอวัดกุฎี จังหวัด
สังขลา เป็นตน¹

23. เวสทู (อ้ายเวสทู อ้ายเวสทูกัน) เป็นทัวคลอกหนังตะลุง ทำหน้าที่เป็น
คนรับใช้ของพระอินทร์ โถมพระอินทร์ส่องมองมาจากสวรรค์ในมารช่วยเหลืออยู่ที่เป็นคนตี แทคกากุญ
ไก่จาก

เวสทูมีรูปร่างลักษณะใบหน้าเป็น ปากแพรืม ทรงเครื่องอย่างษัชตริ์ ผู้พำนัชธรรม
ส่วนมงคลูโน้ยมายางหน้าคล้ายรูปเจ้าเมือง รักป่ากิจเหมือนรูปทัวคลอกหนังตะลุงคัวอื่น ๆ มีกาย
สีเขียว มีฤทธิ์มาก สามารถเหาะได้เร็วมาก เชือกันว่าผู้มีดทั้ง 3 ภาค ไม่มีใครเหาะชนะ
เวสทู ขนาดเหาะจากสวรรค์ขึ้นกุกหมายถึง เมืองมนพ (มนubyโลก) ใช้เวลาเพียงลักษันวี妙
เที่ยว เวลาไปซับค่าสั่งมักปฏิเสธก่อนเสมอ กด้าวกันว่าในโลกสวรรค์มีแท่เวสทูเท่านั้น
สามารถลุกพระอินทร์ในขณะกำลังบรรยายได้ ความความเป็นกันเองกับพระอินทร์จึงทำให้ชุม
เกียงพระอินทร์และชุมพุก "มังกฎสูเร" กับพระอินทร์ และท่าว่าเวสทูชอบปฏิเสธก่อนที่จะ
ทำงานตามคำสั่ง คือ เวสทูมีงานยุง ไม่ชอบมีเวลาว่างและเมื่อไปทำกิจให้พระอินทร์ ทัวเอง
ท้องทิ้งงานซึ่งงานของทัวเองนั้นอาจเสียหายได้ คัณนี้เวลาที่ทัวเองจะไปทำงานตามคำสั่งจะ
กองพิจารณาอยู่นานกว่างานนั้นสำคัญหรือไม่ ถ้าพิจารณาเห็นว่างานนั้นสำคัญจะรับอาสา และจะ
ทำให้สำเร็จทุกประการ แท่กองนี้ขอแยกคือ ปากงานของคนให้พระอินทร์ช่วยทำแทน งานสำคัญ
ของเวสทูคือ เลี้ยงปลากรด ไก่ชน วัวชน ซึ่งงานเหล่านี้พระอินทร์เกลือบมาก แท่กองย้อม
ขาวทำ

เวสทูต้องมาติดต่อกัน เนื่องจากภารกิจไม่ได้²

¹ จริน ศิริ. "อูกหิง" ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529. เล่ม 8.

2530. หน้า 3211 - 3212.

² สมพงษ์ ชุมทอง. "เวสทู : ทัวคลอกหนังตะลุง" ใน สารานุกรมวัฒนธรรม
ภาคใต้ พ.ศ. 2529. เล่ม 8. 2530. หน้า 3371 - 3372.

24. สะໜອ (ອ້າຍສະໜອ ອ້າຍໜອ) ເປັນກົວດອກຂອງໜັງກະຊຸງນາງຄະນະ ເປັນກັບແທນຂອງຫາວໄທຢູ່ສລິນຢູ່ເລີລາກຮຽກຈາກຫົວໜ້າ

ປະກາດກວາມເປັນເມາ ໜັງກັນ ທອງລົດ ບ້ານນໍາກະຈາຍ ອໍາເກອນເມືອງສົງຫຼາ ຢືນຍັນວ່າເປັນຢູ່ກົວດອກທີ່ຕົນເປັນຄົນຄືກໍາທຳເກີນເຫື່ອໃຫ້ເປັນກົວດອກທີ່ເຫັນປະຈຳຄະນະຂອງກົນ ໂກປ່າໃຫ້ມ່າເອົາຄຈົງຈາກໜູ້ມານສະກອມ ອໍາເກອຈະນະ ຈັງຫວັກສົງຂາລາ ມາເປັນກົນແບບແລະເຂົ້າອ່ອຈົງນາໃໝ່ ຄືອັກເລີຍແບບນາຈາກນາຍສະໜອ ຂຶ່ງເປັນຄູ້ກ່າຍຂອງໂທກະໂໄຂ ບ້ານສະກອມ ອໍາເກອຈະນະ ຈັງຫວັກສົງຂາລາ ການປະກວດວ່າ ໜັງກັນ ທອງລົດເອງກົດຍັງໄນ້ເຄຍໄກເຫັນກົວຈົງ ແກ້ທ່ຽນປັ້ນ ການຈົນການາກຈາກເສີ່ງເລົ່າລ້ວວ່າເປັນຄົມນີສັຍຮັກລົກໂປກ່າ ເປັນຄຸນແລະເປັນນັກເລົງເໝັ້ນກົວ ແລກຖອນມາໜັງກະຊຸງຄະນະອື່ນ ຖ້າ ກົມນີກູ້ປະໜູວິປະດົກໄປແສດຖຸກົມຂອງພຣະມາຍ

ຢູ່ປະກາດກວາມສະໜອ ພັນໂຄ ນີ້ໃຫຍກໂຄ ກາງຍ້ອຍ ຖ້າ ແມບຄນຫຣາ ຢູ່ປະກາດຜົນສູງ ແກ້ທອນປອງຄລາຍຄນ້າໂຣກ

ການແທນກາຍ ສວນໝວກແຊກ ໃນສ່ວນເສື້ອ ນຸ່ງຜ້າໂສ່ງຫັ້ນຫາມນີ້ລົບອົກລົມຈອງ ໄປການແບບທີ່ຫາວໄທຢູ່ສລິນນີ້ມີແທ່ງ ຂັ້ນຫາຍັງໃຫ້ກັງທີ່ກົດແລວປ່ອຍຫ້າງຫັ້ນແລວ ແກ້ທີ່ຈົງຈົດ ນີ້ມີ້ຫຼັງຈິກ ນີ້ກົດໄວ້

ນີ້ສັບ ຂອບຄລກກະນອງ ນຍອກລົດແລະຖຸກທີ່ມີມ ເພື່ອເກັ່ງການລັກນະນິລັບຂອງຫາວສະກອມທີ່ວ່າ ໃນປີ້ມັກພຸ້ກຈາເປັນເຊີ່ງຫຍົກແກນທີ່ອກ ຂອບຖຸກຍົກຍອດູ້ໆນີ້ນີ້ ພອເລີນໃຈແລ້ວ ກວັກລົມກໍາຍາກົດຕື່ມ ເພີ້ນອ່າຍາງເຈັ້ນແສນແລະຖຸນແຮງ ມີຄວາມເປັນນັກເລົງ ກລັ້າໄກ້ຄ້າເລີຍ ນັ້ນດີ່ອ ທາສາອີສລານແກ່ໄນ້ເຊົ້າດີ່ອນລັກສາສນາ ຂໍມັນຫຼັກອາຄາເຂັ້ມເລີ່ມໃນໜີ້ເປັນທີ່ສຸກກະນອງ ແກ້ຈົງຈົດ ຄວາມພັ້ນດີ່ອແລະຮັກໃກ່ ເພື່ອນຸ່ງ ມີຄວາມເຂົ້າອັນ ເລີຍສະແກ່ກົມ່ຍ້ອມເສີ່ບເປົ້າຍີໃກ່ຮ່າງໆ ຖ້າ

ເລີລາກຮຽກ ທຸກຄານສໍາເນົາເນີ້ນຫາວໄທຢູ່ສລິນທີ່ໜູ້ມານສະກອມ ອໍາເກອຈະນະ ຈັງຫວັກສົງຂາລາ ທຸກເມື່ອ ຖ້າ ທຸກແນ່ນ ທຸກຄາແບບທີ່ໄວ້ໂນຮ່າມ ໃນຫັກເກົດດູຍຄໍາສຳນັວນ ຄືອັກຍາງໄຮ້ກົວຍ້າງນີ້ ໃນເກັ່ງໃຈໃກ່ ເນື້ອມໂອກສົມກຸດຍື່ອງແລະແປ່ງກໍາຍາວັນຍັ້ນ ມີຄວາມເຂົ້ມ່ວນໃນຄວາມຄືກໍາທີ່ແລະເຫຼຸ່ມລອຂອງກົວເອງ¹

¹ ສູ້ວັງສົ່ງ ພົງສົ່ງໄພ້ລົດ. "ສະໜອ" ໃນ ສາງານກົມວັນທະນາກົດໄກ້ พ.ศ.2529.

25. สีแก้ว (อ้ายสีแก้ว อ้ายแก้ว) เป็นชื่อตัวกลกสำคัญของหนังตะลุง มักออกคู่กัน
บ่อยครั้ง

ประวัติความเป็นมา เชื่อกันว่าเป็นรูปกลกที่ตัดหินโดยเลียนแบบมาจากคนจริง
ซึ่งเป็นชาวบ้านรักภูร คำมลเชิงแส กิ่งอ่า เกอกระแสลินซู จังหวัดสิงห์ลา

รูปทรงลักษณะ อ้วน เตี้ย แบบมะขามช่อเคียว ใบต่ำคล้ำ อุ้ยชางจะลงพุง
ตามอย่างผู้เดยวัยก朵างคนไปแล้วทั่ว ๆ ไป หัวล้านเกลี้ยง จมูกโ Ngo ปากสัน

การแต่งกาย ในส่วนเสื้อ สวมสร้อยคอ บุ้งบ่า ใจกระเบน ผ้าลายทากมากุก
(บางครั้งเป็นลายไทย) เคียนหุงหวยผ้าขาวมา สวมถุงน่องขาวแบบชุมนัง (บางครั้งไม่สวม
ถุงน่อง) ในส่วนรองเท้า ในถืออาวุธและไม่พกอาวุธ

นิสัย เป็นคนชื่อสักปีสุจาริก มีสติปัญญารอบคอบ หลักแหลม มีมัมมานั่มโน พูดคนอ้อย
และจริงจัง เป็นคนหนักแน่น บิกนี่ สูญในโดย เมื่อต้องสูญกิใช้หัวชนกุกอสูญแทนอาวุธ ชอบอยู่รวม
สังสกุนตัวกลกอื่น ๆ ที่ประพฤติบิค มักมีความคิดเห็นขั้นแบ่งกับยอกหอง ซึ่งเป็นเพื่อนคู่หู เป็น
คนสงวนหาดีและนีบบะ

สีแก้ว เป็นคนมีความรู้ทางไสยาสตร์ มีความสามารถในการและอยู่ยงคงกระพัน
สามารถเอาชนะพวกยักษ์มา ซึ่งไม่มีมนุษย์หนักตักก์ให้หมาแกนัก

ลีลาการพูด สีแก้วเป็นคนพูดคนอ้อย พูดช้า ๆ หนักแน่น หักดิ้อยหักคิว พูดคิวย
ความมันใจ นำเสียงน้ำมันดื่อ รูจังหวะการพูด เมื่อสอนหนานบัญชื่อให้มั่นคงคิวยความกระวาง
ไม่สอดเสือก ในพูดออกประเต็ณ¹

26. หอย (อ้ายหอย) ประวัติว่าหมายครูเติม จังหวัดพัทลุงไปแสดงที่เกาะสมุย
ตอนลงเรือกลับบ้านเห็นเด็กคนหนึ่ง ตัดหินกลกนีเชือกเส้นอยู่ในเรือ ติกใจในรูปลักษณะจังหวะ
จากเด็ก น้ำมันบักให้ไว้ที่ฝ่าบ้านตรงบันไดเข็นลง มองที่ไร้เงินรูปกลกนีมีหุกหิจังทึ่งซึ่งอ้วว่า "อ้าย
หอย" และถือเป็นตัวกลกเอกประจั่นcombe

รูปทรงคล้ายหมูแก้วแต่ตัวเล็กกว่า พูดเลียงเด็ก มักออกคู่กันบ่อยครั้ง

¹ สุจิวงศ์ พงษ์ไพบูลย์. "สีแก้ว : รูปหนังตะลุง" ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้.

27. หนูนุย (อ้ายหนูนุย อ้ายนุย) เป็นตัวตลกคันเง่ง ประวัติความเป็นมา เชื่อกันว่า เป็นตัวตลกที่จำลองมาจากคนจริง ซึ่งเป็นคนไม่เต็มเท็งที่เคยเครียดเรื่องแมวคล่องขาหางในตลาดเมืองสงขลา กรณีนายหนังคนหนูนุยเห็นรูปร่างลักษณะก็เกิดอาการมึนขึ้น จึงนำเอาลักษณะของชายคนนั้นมาตัดเป็นรูปหนังกระลุงขึ้น ชาวบ้านจึงเรียกรูปตลกตัวนี้ว่า "หนูนุย" ตามชื่อของนายหนังผู้ริเริ่ม

รูปร่างลักษณะ ผิวขาว ลำตัว เตี้ย กันเชิญ พุงยานและโย้ ลำตัวแข็ง คอแข็ง หน้าเลือดขาวยับน้ำลายหนาซองไว้ เส้นผมชี้เกะไปทางหน้าคล้ายกับแมว มีไฟที่หัวคางและมีขนรากยาวอยู่เป็นกระจุก มีน้ำลายขยี้อยู่เหมือนวัว จนถูกตัวตลกอื่น ๆ พากันล้อเลียนว่า หนูนุยมีพ่อเป็นวัวและเรียกชื่อตัวว่า "อ้ายอูกลัว"

การแต่งกาย ในส่วนเสื้อ นุ่งผ้าใส่ร่วมแบบคนสมัยก่อน ของบางครอบครัวนุ่งการเงง ชาสันทแข็งและหนาเทอะเทอะเปรอะเปรอะ คาดสะเอวหัวยันห่วงวัวเสื้อใหญ่และหนา เทาเปลือย มีอชัยตื้อกرارิการพื้นมากเป็นอาชีวประจําการ

นิสัย เป็นคนไม่เต็มเท็ง ในมีความเป็นตัวของตัวเอง มักแสดงความเนยนๆ ใจฟุ้งๆ ใจฟุ้งๆ อยู่ช้างจะน้องกัน ดีเข้ามืออก แลกความโง่เพี้ยให้เป็นที่ชอบชื่นของคนอื่น ขยูลงคนง่าย ๆ ชื้นอยู่ใจและชัวร์ของอกใจง่าย เก็บความลับไม่ไว เป็นคนไม่ทันคน หลอกง่าย

อีกอาการหนูก หนูกไม่ยอมซัก เสียงเบาลงลำบากขออภัยแม้ ชุมพรคล้อยตามเพื่อน ถูกสาหัสเส้นอยู่ก็คุณสกิไม่ให้หายความอับหมักลิ้น ถอยก้าส่องถึงความเนยนๆ และชลาก้า¹

28. หนูเนือย (อ้ายหนูเนือย) เป็นตัวตลกที่หนังขี้เง่ง บ้านคนเนียง อำเภอรักภูมิ จังหวัดสงขลา เป็นบุคคลกะรูปขึ้น เพื่อให้หนูนุยหนูนุย มีฐานะเป็นลูกของหนูนุย

รูปร่างลักษณะนิสัยคล้ายหนูนุย เป็นคนแพ้โนียง หลังโงน ศอกอก ภูษา ๆ เสียงเล็กแน่น เห็นแก่กินมากกว่าเรื่องอื่น ๆ มักจะอยู่ป่ายะหระເອກ

¹ อุธิวงศ์ พงษ์ไพบูลย์. "หนูนุย" ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529.

29. หนูแหง (อีหนูแหง) เป็นตัวคลอกฝ่ายเหนือของกฎกิจนานา เอก ประวัติความเป็นมาในประภูมิ รูปทรงอวบน้ำ ใบผนังทรงสูง สวยงาม เสื้อคลอกกระซิบลายขอ นุ่งผ้าถุงลีแหง หน้าตาชี้ไหง เป็นคนยกภาระให้ก็ ทูกเสียงดัง แสนสน อวบทึบ ใจของ วางแผนชัยเข้าไม่ทิกราชอาณาจักรไทย¹

30. หล่า (อ้ายหล่า) เป็นตัวคลอกประจำตำแหน่งหนังพระอันน้อย (พระอันน้อยฤทธิ์) อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

ประวัติความเป็นมา เพิ่งเป็นหนังวัวธรรมชาติ ภูกสุนัขตามไปก็คิน ชาวบ้านคนหนึ่งมาตาย นำใบปอแกง เป็นรูปตัวคลอกให้กู้ช่วยเล่น หนังพระอันน้อยเข้าเกิดชอบใจขอไปเป็นตัวคลอกประจำตำแหน่งแทน ตั้งชื่อว่า "อ้ายหล่า"

รูปทรงลักษณะ อวบน้ำ เทียบ หัวเล็ก ลำตัวใหญ่ ในหลัง ลงพุงไม่ในถังกับเสียหงะ ตะโพกใหญ่ แหงตัวทันสมัย สวยงาม เช่นเดียวกับ ภูกเนคไท นุ่งกางเกงขาบาน ใส่รองเท้า เป็นคนใจเย็น ภูกความฉลาด ทรงไปทรงมา ชยเมเจานิทาน สิบมุขชาหลักแหลม ไม่กลัวใครแต่ไม่ชอบรังแกภูย้อน เทือนภูมิคือของทอง

31. ขินแก้ว (อ้ายขินแก้ว) ในทราบประวัติความเป็นมา ม้าทำหน้าที่เป็นประทุ เมือง ศอยชักดามแซกเมืองและนำความไปทราบบังคมทูลเจ้าเมือง

ขินแก้วมีรูปทรงษามนาก ค่อนช่างสูง พันกลางครวยพันนน มีแผนที่รัตนแพร์เป็นเงิน กระซุกอยู่ทรงกล่องกระหม่อม สะท้อนรุ่น พุงโอย กันเชิงอน นุ่งผ้าลายทางมากรุก ไม่สวมเสื้อ มีนิสัยเป็นคนทรงไปทรงมา ไม่มีขันเชิง เป็นคนเขางานเข้าการ

นอกจากตัวคลอกที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังมีตัวคลอกอีกหลายตัวที่ปรากฏขึ้นในเอกสาร มีทั้งตัวคลอกฝ่ายชายและตัวคลอกฝ่ายเหนือ เช่น

¹ สำนักงานศึกษาธิการเขต 3. คู่มือการสอนวิชาชีววิชาหนังตะลุง 2. 2523.

”	”	”
ชายชาก	ชายพะก้า	ชายโนนค
”	”	”
ชายโขม	ชายอุก้าว	ชายวนูช
”	”	”
ชายเมือง	ชายเมี่ยกา	ชายพาห์ทก
”	”	”
ชายอุกามี	ชายแวง	ชายหนาก
”	”	”
ชายพาห	ชายคงอิน	ชายมอง เชร
”	”	”
อีกัน	อีหนูหาย	อีซิง
”	”	”
อีหมูเกว๊ก	อีส้มแป้น	อีส้มโอ
”	”	”
อีคำจัน	อีตัวเอียง	อีผอม ¹ เป็นกัน

ประวัติความเป็นมา ภูปร่างลักษณะ นิสัย การแต่งกาย ลักษณะของทั่วโลกเหล่านี้ จะสัมพันธ์กับกลวิธีสร้างบทกลอนของหนังตะลุง ซึ่งจะกล่าวในข้อท่อไป

บทกลอกและกลวิธีสร้างบทกลอก

ความหมายของบทกลอก

บทกลอกหรือเรื่องกลกชนชั้นคือเรื่องที่บัญญัติผูกพัน เกิดการมีบทกลอกหรือการมีชั้น

บทกลอกของอาภรณ์ทลกหรืออาภรณ์ชั้น

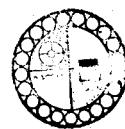
นักประชุมหลายท่านให้ความเห็นเกี่ยวกับมือเก็ชของอาภรณ์ชั้นไว้ดังนี้

อาริสโตเก็ต (384 - 322 ก่อน ค.ศ.) กล่าวว่าอาภรณ์ชั้นจะเกิดขึ้นเมื่อ
เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นหรือหลอกลวงโดยมัพฉัน "เช่นกล่าวไว้เป็นหลักใหญ่ ๆ ว่า เมื่อคนใด
กำลังเห็นเหตุการณ์อันหนึ่งอันใดอยู่ และเหตุการณ์นั้นเปลี่ยนลักษณะไปอย่างมัพฉันทันที คันจะ²
เกิดการมีส่วนร่วม"

¹ ส้านักงานศึกษาธิการ เชก 3. คู่มือการสอนวิชาชีวิชาหนังตะลุง 2. 2523.

หน้า 26.

² ม.อ.คุย ชุมสาย. วรรณกรรมพื้นบ้านเชิง芝พิทยา. 2516. หน้า 140.

คำพิพากษา (ค.ศ. 1892) กล่าวว่า อาณมัชันเกิดจากการไปปลดอาณมจากเหตุการณ์ "คนหัวเราะเพราะถูกปลดปลอยออกจากความเครียดของอาณมที่เป็นอยู่ขณะภาคอยลิ่งในลิ่งหนึ่ง"¹

เมร์กซอง (ค.ศ. 1911) เชื่อว่าอาณมัชันเกิดจากการเห็นการกระทำที่นิยมปฏิบัติธรรมคาสนัญช่องมุชช มาก่อนแล้ว เขากล่าวว่า "จะเห็นว่า หมาที่คน ๆ หนึ่งควรจะทำอะไรอย่างเป็นอธิษฐานของคนคือ ทำทั้งธรรมชาติ หรือดูถูกนิยมสมัยแห่งกัลป์ไปทำเสียอย่างเป็นเครื่องจักร ก็ได้"²

กิลเมน (ค.ศ. 1929) ให้ความเห็นว่าอาณมัชันเกิดจากความแพลงประหาต เชากล่าวว่า "จะใจจะชวนให้เป็นให้หัวเราะจะท่องมีชาตุของ การประหลาดใจ ยิ่งประหลาดใจมาก ก็ยิ่งชวนให้มาก"³

เจกนา นาคราชระ มีความเห็นสอดคล้องกับกิลเมนว่า อาณมัชันเกิดจากความแพลงท่างคือ "การทำอะไรก็ตามที่หากท่างออกไปจากลักษณะปกติของชุมชนหรือสังคมใดบุคคลในสังคมนั้นอาจจะเห็นว่า เป็นลิ่งที่แปลก และในทางกรังก์เห็นว่า เป็นลิ่งที่ชวนชอบ"⁴

ลักษณะของอาณม์ทอกหรืออาณมัชัน

เจกนา นาคราชระ สูงลักษณะของอาณม์ทอกหรืออาณมัชันไว้หลายประการคือ

- อาณมัชันจะมีพันธุ์กับสังคมและวัฒนธรรม "ลิ่งที่ชวนสำหรับชนกลุ่มนึง อาจไม่ชวนสำหรับชนอีกกลุ่มนึง"⁵ แต่บางครั้งอาณมัชันก็ยังมีลักษณะรวมกันอยู่

¹ น.อ.ถุย ชุมสาย. วรรณกรรมพื้นจีเชิงจิตวิทยา. 2516. หน้า 141.

² แหล่งเดิม.

³ แหล่งเดิม. หน้า 142.

⁴ เจกนา นาคราชระ. ทฤษฎีเบื้องตนแห่งวรรณคดี. 2521. หน้า 84.

⁵ แหล่งเดิม.

181993

L ๔ พ.ย. 2535

๗๖๕

๑๕๖๘

๙๒

"เรื่องกลกนัมชันของทุกชาติมีจะพูดถึงเรื่องหกคล้าย ๆ กัน เช่นเรื่องของคนกลัวเมีย เรื่องของคนซึ้งเนี่ย เรื่องของคนเขื่องง่าย หูเบา เป็นตน"¹

2. อาจรมณ์ขัน "จะถูกมองว่าลักษณะเหมือนอาธรรมรุนแรงและผู้รับอาจรู้สึกว่าจะถูกอยู่ในสภาวะทางจิตที่เรียกว่าไม่ได้คาดว่าเข้าไปปลูกพันธุ์สิ่งที่ตนขันมันจนเกินไป"²

3. อาจรมณ์ขันจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ "มีการแพร่สภาพจากความลุ่งมาเป็นความจริง"³ และ "เราถูกอยู่ในฐานะที่เห็นอกว่าอยู่ที่ทำให้เราขบขัน"⁴ อาจรมณ์ขันจึง "อาจจะเป็นประทุที่เบิกไปสู่โลกแห่งสัจจะได้"⁵

4. อาจรมณ์ขันของทุกชาติ "มักจะแสดงออกมายในรูปของศิลปะพื้นบ้านเลี้ยงเป็นส่วนใหญ่ และยังไปกว่านั้น ถ้าเป็นอาจรมณ์ขันที่แสดงออกมายากภาษาแล้วมักจะแสดงออกได้ค่อนข้างสุกภาษาถี่นั้น"⁶

ม.ล.ดุย ชุมสาย⁷ กล่าวถึงลักษณะของอาจรมณ์ขันและเงื่อนไขของโครงสร้างของบทกลก ไว้ว่า

1. อาจรมณ์ขันเกิดจากกระสวนไร้สัญญา (incongruous pattern) ก็ต่อเมื่อไร เนื้อหา แม้จะสมเหตุสมผลก็เป็นจริงไม่ได้

2. อาจรมณ์ขันจะเกิดขึ้นเพราะอยู่ด้านหน้าอยู่ด้านหลังก็ต่อเมื่อไปทางหนึ่ง แล้วถูกเนื้ยวิหกกลั้นมาเป็นอีกรูปหนึ่ง

3. อาจรมณ์ขันจะออกลงหากอยู่พังหรามลุงหน้าหรือหากถูกกระสวนไร้สัญญาจะมีลักษณะอย่างไร หรือขบลงอย่างไร

¹ เอกนา นาควัชระ. หมาดีเบื้องหนึ่งวรรณคดี. 2521. หน้า 84.

² แหล่งเดิม. หน้า 85.

³ แหล่งเดิม. หน้า 87.

⁴ แหล่งเดิม. หน้า 86.

⁵ แหล่งเดิม. หน้า 97.

⁶ แหล่งเดิม. หน้า 89.

⁷ ม.ล.ดุย ชุมสาย. วรรณกรรมพื้นชาติเชิงจิตวิทยา. 2516. หน้า 144 - 146.

4. ภาระผู้เขียนจะเกิดขึ้นได้หากหากเป็นเรื่องที่ทำให้เห็นแย่ เสียศรัทธาให้เกิดความเสียหายแก่คนในเรื่องหรือผู้ฟัง หรือเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความทุกข์ยากเจ็บป่วยของใคร ๆ

5. ภาระผู้เขียนหลายเรื่องจะสัมภาร์กับภูมิหลังทางสังคมและเศรษฐกิจของท้องถิ่นหรือของบุคคลในเรื่อง หากผู้ฟังทราบภูมิหลังกันจากภาระผู้เขียนย่อมเกิดขึ้นได้

6. ภาระผู้เขียนเกิดขึ้นได้จากเรื่องสัปทน ภาระผู้เขียนที่สัปทนมีหลายลักษณะและมีมากน้อย กว่าแบบอื่นใดทั้งสิ้น

กล่าววิธีสร้างบทคลอก

การสร้างบทคลอกทองอาทิตย์ความรู้ความช่างด้วยเทือขันบายถายทองภาระผู้เขียนสู่ผู้ฟังไป อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างบทคลอกจึงต้องมีกล่าววิธีอย่าง ๆ วิธีนี้สู่สุปกกวิธีสร้างบทคลอกไว้กันนี้

กระแส นาฏยภรณ์¹ สุปกกวิธีสร้างภาระผู้เขียนของกวีที่ปรากฏในวรรณคดีไทยว่า มี 4 แบบคือ แบบธรรมชาติ แบบสมสมหรือร่วม แบบเกิดความชักแหงในตัวเองและแบบยังไน เกิดความประหลาดใจ

ชนบท แจ้งกลีบ² สุปกกวิธีสร้างบทคลอกวันทองคำท่องมีจุกี้เส้นในตอนจบของเรื่อง ซึ่งคนฟังคาดไม่ถูก นอกจากนี้ยังคงรู้จัก เพศ วัย ภาษา และพื้นฐานความคิดของคนฟัง

เสียง จันพิมาภรณ์³ สุปกกวิธีสร้างบทคลอกอธิบายว่า ทองใช้โดยคำที่ฝึกไปจากธรรมชาติ และเน้นให้เห็นอย่างเด่นชัด ห่วงหนอนเชี้ยนเบยะเบี้ยถากถาง โดยใช้ภาระผู้เขียนเป็นสื่อนำความคิด และเนื้อหาตรงข้ามกับเรื่องเดิมที่ถือเป็นแบบล้อเลียน

¹ กระแส นาฏยภรณ์. วรรณคดีเปรีญเที่ยงเมืองพน. 2516. หน้า 62 - 64.

² ชนบท แจ้งกลีบ. "วิธีเล่าเรื่องทองคำให้คลอก" ใน พิมพ์เมือง. ม.ป.ป. หน้า

91 - 100.

³ ลงอักษร แรมโทติ. หาสบายนิเวศน์กรรษณ์ ทองของไทยสมัยรัตนโกสินhar

พ.ศ. 2325 - 2375. 2521. หน้า 17.

นิยะกา สาริกภูติ¹ สุรุปกล่าวสร้างอารมณ์ขันในบทครสันสกฤตว่า จะมีทัศนกิจที่เรียกว่า "วิชชากะ" เป็นทัศนกิจของคุณค่า เอกในฐานะสหายสนิท และบูรับใช้คุณสօหแห่ง เสน่ห์ นักเป็นพราหมณ์แต่งกายประหลาด ในลัทธไไทยก์ เช่น เที่ยวกันคือนิยมล่องหนงานทัศนกิจในการเดินทางบัญญัติของคุณค่า เอก ทัศนกิจอาจเป็นมุขย์หรืออัญมุข์คุณบูรับใช้ช่วยเหลือคุณค่า

ม.อ.ถุ ชุมสาย² สุรุปหลักเกณฑ์และกล่าวสร้างบทคลอวิ้ง 13 วิชี คือ 1. การเปลี่ยนทิศทางไปอย่างกระหันหัน 2. ให้ผู้อ่านคิดถึงสิ่งปักปินที่คนสนใจอยู่แล้ว 3. เจ้าเรื่องเกินจริงที่เป็นไปได้ (possible) แท้ไม่น่าจะเป็นเช่นไร (improbable) 4. ที่ความประสมการผิดตัว 5. เท็มแน่เพราะไม่ถูกเส้นกัน 6. เจ้าเรื่องเหลวไหล 7. ลางให้คิด 8. ใช้คำที่ไม่เลียงคล้าย ๆ กันแต่มีความหมายไปอีกอย่างหนึ่ง 9. สัญชาติไร้สาญป (incongruous percept) 10. ทรงกวิจารณ์ผิดตัว 11. ล้อสังคม 12. ความคิดไร้สาญป (incongruous thought) 13. เรื่องซับซ้อน

ลงลักษณ์ แรมโซ่คิ³ สุรุปกล่าวสร้างอารมณ์ขันจากการรวมร้อยกรองของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325 - พ.ศ. 2475 ไว้ 5 วิชี คือ 1. การบรรยายลักษณะหรือพฤติกรรมของทัศนกิจและสภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ 2. การเลือกใช้คำ สำนวนโวหาร และวิธีการบรรยายเพื่อแสดงลักษณะบางประการอันน่าขันขัน (เช่นการเลือกเลี่ยงและความหมายของคำ ซึ่งมีน้ำเสียงหรืออันประหวัด สร้างภาพไปในทางน่าขัน การสร้างภาพพาหัน การสร้างยกย่อง การสร้างลักษณะขั้นแรง การพรบวนนาแยกบิตรรัตนเนียมนิยม การเขียนให้แปลกหรือแบ่งออกเป็น) 3. การสร้างน้ำเสียงให้เป็นทัศนกิจหรือลักษณะ 4. การเขียนแบบริวิว 5. การดำเนินเรื่องให้ช้าขัน ชึ่งเม่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การแพรกอารมณ์ขันเพื่อบนถานความเหรียดของผู้อ่านและการดำเนินเรื่องให้ผู้อ่านผิดใจหมาย

¹ ลงลักษณ์ แรมโซ่คิ. หาสียรสในวรรณกรรมร้อยกรองของไทยสมัยรัตนโกสินทร์

พ.ศ. 2325 - 2375. 2521. หน้า 18.

² ม.อ.ถุ ชุมสาย. วรรณกรรมพินิจเชิงจิตวิทยา. 2516. หน้า 152 - 156.

³ ลงลักษณ์ แรมโซ่คิ. เล่มเดียว. หน้า 290 - 290.

พันย์ กระถางอนันท์¹ สุปกสวีสร้างอาณัติจากการน้อมถวายแก่องค์ไทย
ระหว่าง พ.ศ. 2453 - 2516 ไว้ 15 วิชี คือ 1. สร้างทัวละครในเมืองอุตรดิตถ์การน้อมถวาย
มีลักษณะเป็น "ทัวหลอก" 2. วางโครงเรื่องง่าย ๆ ที่อยู่อันมีกະกาดผิด 3. สร้างเรื่อง
จากสภาพสังคมและพฤติกรรมของบุคคลในสังคมด้วยวิธีเหมือนเดิม เลี้ยงคี ล้อสังคม 4. สร้าง
เรื่องลับกัน 5. สร้างเรื่องให้เกินจริง 6. นำวรรณคดีหรืออุปแบบทางนันหลักเขียนมาเขียนใน
แนวซ่อนซ้น 7. นำเรื่องของคนเองแทรกไว้ในเรื่อง 8. สร้างเนื้อเรื่องหรือเหตุการณ์ให้
ไม่สัมภันธ์กัน 9. ใช้สัญลักษณ์ ใช้ภูมิหลังทางสังคมประกูลเรื่อง 10. ขบเคี้ยวผ่านความคิด
หมาย 11. กำหนดให้บุคคลในเรื่องถูกความประஸบการณ์ผิด 12. สร้างความซัดแซงในตัวเอง
13. สร้างให้คิด 14. ใช้ทรงกวิทยาผิด ๆ 15. ใช้ความรู้ความสามารถทางภาษาไว้หากัน
วิจารณ์การใช้ภาษาอย่างมีศิลปะ 16. เล่นคำ เวนภาษา

เงิน ชนาณแก้ว² สรุปกล่าวว่าสร้างบทหลักหนังตะลุงจากการน้อมถวายของ
พวง บุษรากรกัน ไว้ 17 วิชี คือ 1. หักมุมเปลี่ยนทิพทางไปอย่างกะทันหัน 2. ใช้ภาษาผิด
3. ใช้คำบวบ 4. ใช้คำสองแบบสองนัย 5. ฟังไม่ได้ทั้งที่เข้าใจการเดียงก 6. คุยโว้อวาก
7. ที่ความประஸบการณ์ผิด 8. ล้อเลียนรู้ป่วงลักษณะ 9. ทุกสอกเสือกเล่นลื้น 10. รู้แหลม
เป็นปีกธูหลักเป็นหาง 11. เปรียบเทียบชนชั้น 12. ล้อคนໃหบอส่วนที่ทำผิดกฎหมายหาง
ภาษาสาอิสลม 13. ลัญชานไว้สรูป 14. ในญี่ปุ่นคิดถึงสิ่งปฏิทินที่คนสนใจอยู่แล้ว 12. แก้
กัวไปแบบน่าช้ำ ๆ 16. เหมือนเดิมประชาน 17. ใช้วิชีประสมประสาร

จากการศึกษาเชิงสารที่ก่อความมาหังนักสรุปได้ว่า กล่าวว่าสร้างบทหลักนี้โดยวิธี และ
มีผู้สนับสนุนใจศึกษาจากกล่าวว่าสร้างบทหลักทั้งจากการน้อมถวาย วาระนักศัลศึก และวรรณกรรมหนังตะลุง
อย่าง แก้ไขเจริญนานน้อย และยังไม่มีผู้ศึกษาจากกล่าวว่าสร้างบทหลักหนังตะลุงจากการน้อมถวาย
ที่เป็นภาษาธรรม

¹พันย์ กระถางอนันท์. อาณัติในการน้อมถวายแก่องค์ไทยระหว่าง พ.ศ.

2453 - 2516. 2521. หนา 228.

²เงิน ชนาณแก้ว. วิเคราะห์วรรณกรรมหนังตะลุงของ พวง บุษรากรกัน. 2532.

หนา 529 - 530.